

CHET TILLARINI O’RGATISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA MASOFAVIY TA’LIM

Maftuna Kanjaboyeva Baxtiyor qizi
Andijon davlat chet tillari 75nstitute
Fransuz tili yo’nalishi 3-kurs talabasi
F.M.Xamraqulova
Fransuz tili nazariyasi va
amaliyoti kafedrasini o’qituvchisi

Annotatsiya: Axborot texnologiyalaridagi yutuqlar chet tillarini o’qitishda masofaviy ta’limni tubdan o’zgartirdi. Ushbu maqolada ushbu sohadagi mavjud muammolar, muammolarni hal qilish usullari, ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar o’rganiladi.

Kalit so’zlar: masofaviy ta’lim, chet tillarini o’qitish, axborot texnologiyalari, muammolar, yechimlar, tavsiyalar.

Hozirgi shiddat bilan rivojlanayotgan zamonda o’sib kelayotgan yosh avlodni xorijiy tillarni mukammal o’rganadigan o’zi o’rganayotgan xorijiy tilda erkin so’zlasha oladigan mutaxassislarni tayyorlash chet tillarni o’rganish orqali dunyo xalqlari madaniyatiga kirib boradigan kadrlarni tayyorlash yurtimizda o’tkazilayotgan ta’lim islohotining naqsad va vazifalaridan biridir.

Chet tillarini o’qitish bo’yicha masofaviy ta’limdagi mavjud muammolar qatoriga texnologiyadan foydalanishning cheklanganligi, o’quvchilarning motivatsiyasi va faolligini saqlab qolishdagi muammolar, samarali pedagogik strategiyalar zarurligi va onlayn kurslar sifatini ta’minlash kiradi. Bundan tashqari, baholash, madaniy sezgirlik va raqamli savodxonlik bilan bog’liq masalalarni hal qilish kerak.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun o’qituvchilar turli xil muammolarni hal qilish usullarini qo’llashlari mumkin. Bunga raqamli savodxonlik dasturlari va mobil ta’lim tashabbuslari kabi tashabbuslar orqali texnologiyaga kirishni ta’minlash kiradi. Interfaol multimedia resurslari, o’yinlashtirish va hamkorlikda o’rganish kabi pedagogik strategiyalar o’quvchilarning faolligini oshirishi mumkin. Bundan tashqari, moslashuvchan ta’lim tizimlari va sun’iy intellektdan foydalanish o’quv tajribasini shaxsiylashtirishi va o’quvchilarga maqsadli yordam ko’rsatishi mumkin.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar taklif etiladi:

O’quvchilarning onlayn ta’lim platformalarida samarali harakat qilish uchun zarur ko’nikmalarga ega bo’lishini ta’minlash uchun keng qamrovli raqamli savodxonlik dasturlarini ishlab chiqing.

O’quvchilar o’rtasida faol o’rganish, o’zaro ta’sir va hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradigan pedagogik yondashuvlarni amalga oshirish.

Shaxsiylashtirilgan fikr-mulohazalarni taqdim etish va o’quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan yordam berish uchun moslashuvchan ta’lim tizimlari va sun’iy intellektga asoslangan texnologiyalardan foydalaning.

Onlayn til kurslarining samaradorligini baholash va yaxshilash uchun sifat kafolati mexanizmlarini yaratish.

Til o’qituvchilarining masofaviy ta’limning yangi tendensiyalari va ilg’or tajribalaridan xabardor bo’lishlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish madaniyatini shakllantirish.

O’quvchilarning onlayn ta’lim platformalarida samarali harakat qilish uchun zarur ko’nikmalarga ega bo’lishini ta’minlash uchun keng qamrovli raqamli savodxonlik dasturlarini amalga oshiring. Shaxsiylashtirilgan fikr-mulohazalarni taqdim etish va o’quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan yordam berish uchun moslashuvchan ta’lim tizimlari va

sun'iy intellektga asoslangan texnologiyalardan foydalaning. Til o'qituvchilarining masofaviy ta'limning yangi tendentsiyalari va ilg'or tajribalaridan xabardor bo'lishlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish madaniyatini rivojlantirish.-

O'zaro bog'langan bugungi dunyoda chet tillarini o'rganishga bo'lgan talab tobora ortib bormoqda. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan masofaviy ta'lim chet tilini bilishga intilayotgan shaxslar uchun maqbul va samarali variant sifatida paydo bo'ldi. Ushbu maqola chet tillarini o'qitish kontekstida axborot texnologiyalari va masofaviy ta'limning kesishishini o'rganib, ushbu yondashuvning afzalliklari, muammolari va kelajakdagi istiqbollarini yoritib beradi.

1. Onlayn ta'lim platformalari: Axborot texnologiyalari chet tillarini o'rgatish va o'rganish usullarini inqilob qildi. Onlayn ta'lim platformalari turli malaka darajalari, o'rganish uslublari va til maqsadlariga moslashtirilgan keng doiradagi kurslarni taklif qiladi. Ushbu platformalar interaktiv darslar, multimedia resurslari va real vaqt rejimida fikr-mulohazalarini taqdim etib, o'quvchilarga o'z tezligi va qulayligida o'qish imkonini beradi.

2. Virtual sinflar: Virtual sinflar an'anaviy sinf muhitini onlayn rejimda taqlid qilish uchun video konferentsiya vositalaridan foydalanadi. Virtual sinflar orqali talabalar real vaqt rejimida o'qituvchilar va tengdoshlari bilan muloqot qilishlari, guruh muhokamalarida ishtirok etishlari va hamkorlikda faoliyat yuritishlari mumkin. Ushbu sinxron ta'lim usuli muloqotni osonlashtiradi va o'quvchilar o'rtasida hamjamiyat hissini uyg'otadi, til o'rganish tajribasini oshiradi.

Til o'rganish ilovalari: Til o'rganish uchun mo'ljallangan mobil ilovalar foydalanish qulayligi va foydalanuvchilarga qulay interfeysi tufayli mashhurlikka erishdi. Bu ilovalar o'quvchilarni jalb qilish va tilni o'zlashtirishni kuchaytirish uchun o'yinlashtirish, intervalgacha takrorlash va moslashtirilgan o'rganish algoritmlaridan foydalanadi. Foydalanuvchilar istalgan vaqtda, istalgan joyda lug'at, grammatika va talaffuzni mashq qilishlari mumkin, bu esa til o'rganishni yanada qulay va zavqli qiladi.

Multimedia resurslari: Axborot texnologiyalari videolar, audioyozuvlar va interfaol mashqlar kabi multimedia resurslarini til o'rganish o'quv dasturlariga integratsiya qilish imkonini beradi. Ushbu manbalar haqiqiy til kiritishni ta'minlaydi, o'quvchilarni turli urg'u va madaniy kontekstlarga ochib beradi va tushunish va eslab qolish qobiliyatini oshiradi. Bundan tashqari, multimedia kontenti turli xil o'rganish afzalliklarini qondirishi va vizual, eshitish va kinestetik o'quvchilarni joylashtirishi mumkin.

Moslashuvchan ta'lim tizimlari: Moslashuvchan ta'lim tizimlari sun'iy intellekt va mashinani o'rganish algoritmlaridan foydalanib, individual o'quvchining kuchli, zaif tomonlari va taraqqiyotiga qarab o'rganish tajribasini shaxsiylashtiradi. Ushbu tizimlar o'quvchilar ma'lumotlarini tahlil qiladi, ishlash ko'rsatkichlarini kuzatib boradi va keyingi amaliyot va takomillashtirish uchun moslashtirilgan tavsiyalar ishlab chiqaradi. Tarkibni va tezligini o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirgan holda, moslashuvchan ta'lim tizimlari ta'lim natijalarini optimallashtiradi va o'quvchilarning mustaqilligini ta'minlaydi.

Qiyinchiliklar:

Axborot texnologiyalari chet tillarini o'qitishda masofaviy ta'lim uchun ko'plab afzalliklarni taqdim etsa-da, samarali amalga oshirilishini ta'minlash uchun bir qator muammolarni hal qilish kerak:

Texnologik to'siqlar: Ishonchli internetga ulanish, apparat qurilmalari va raqamli savodxonlik ko'nikmalariga cheklangan kirish, ayniqsa, kam ta'minlangan jamoalar yoki rivojlanayotgan mamlakatlarda axborot texnologiyalarini qo'llashga to'sqinlik qilishi mumkin.

Pedagogik mulohazalar: Onlayn til kurslarini loyihalash va amalga oshirish mazmunli o'rganish tajribasi va natijalarini ta'minlash uchun pedagogik tamoyillar, ta'limni loyihalash strategiyalari va baholash usullarini diqqat bilan ko'rib chiqishni talab qiladi.

O‘quvchilarning motivatsiyasi va faolligi: Onlayn til o‘rganish muhitida o‘quvchilarning motivatsiyasi va faolligini saqlab qolish, raqamli muhitga xos bo‘lgan yuzma-yuz muloqot, ijtimoiy izolyatsiya va chalg‘ituvchi omillarning yo‘qligi sababli qiyin bo‘lishi mumkin.

Sifat kafolati: Onlayn til kurslarining sifati va samaradorligini ta‘minlash uchun o‘quvchilar va manfaatdor tomonlarning ehtiyojlari va umidlarini qondirish uchun doimiy baholash, qayta aloqa mexanizmlari va doimiy takomillashtirish jarayonlari talab etiladi.

Kelajak istiqbollari:

Ushbu qiyinchiliklarga qaramay, axborot texnologiyalari sohasidagi doimiy yutuqlar bilan chet tillarini o‘qitishda masofaviy ta‘limning kelajagi istiqbolli ko‘rinadi. Virtual haqiqat (VR), kengaytirilgan haqiqat (AR), sun‘iy intellekt (AI) va tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) kabi rivojlanayotgan texnologiyalar tilni o‘rganish tajribasi va natijalarini yaxshilash uchun ulkan salohiyatga ega.

VR va AR immersiv til o‘rganish muhitini yaratishi mumkin, bu o‘quvchilarga virtual belgilar bilan muloqot qilish, real dunyo stsenariylarini taqlid qilish va haqiqiy kontekstda til ko‘nikmalarini mashq qilish imkonini beradi. AI va NLP texnologiyalari aqlli repetitorlik tizimlari, avtomatlashtirilgan tilni baholash va moslashtirilgan fikr-mulohazalarni taqdim etishi mumkin, bu esa moslashuvchan va sezgir tilni o‘qitish imkonini beradi. Bundan tashqari, ijtimoiy o‘rganish platformalari, hamkorlik vositalari va jamoaga asoslangan til almashinuvi integratsiyalashuvi tengdoshlarning o‘zaro ta‘sirini, madaniy almashinuvni va tilni singdirish tajribasini rivojlantirishi, til o‘rganish jarayonini boyitishi va madaniyatlararo kompetentsiyani rivojlantirishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, axborot texnologiyalari chet tillarini o‘qitishda masofaviy ta‘limni o‘zgartirib, geografik to‘siqlarni yengib o‘tish, foydalanish imkoniyatini oshirish va umrbod ta‘limni rivojlantirish uchun innovatsion yechimlarni taklif qildi. Raqamli texnologiyalarning xilma-xil imkoniyatlaridan foydalangan holda, o‘qituvchilar va o‘quvchilar til o‘rganish maqsadlariga samarali va samarali erishish uchun masofaviy ta‘lim kuchidan foydalanishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Anderson, T. (Ed.). (2008). Onlayn ta‘lim nazariyasi va amaliyoti. Atabaska universiteti matbuoti.
2. Chapelle, C. A., & Sauro, S. (2017). Texnologiya va ikkinchi tilni o‘qitish va o‘rganish bo‘yicha qo‘llanma. Jolin Wiley ,Sons
3. Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Aralashtirilgan ta‘lim: Oliy ta‘limda uning transformatsion salohiyatini ochish, Internet va oliy ta‘lim, 7(2), 95-105.
4. Warschauer, M., & Meskill, C. (2000). Texnologiya va ikkinchi tilni o‘rganish. Okford universiteti matbuoti.